

Posudek bakalářské práce Lenky Fričové

Lenka Fričová se pokusila ve své práci postihnout literární zpracování postavy vodníka v 19. století. Studentka rozdělila logicky svou práci na tři větší celky, které osvětlují vodníka ze tří různých stran. První nejstručnější část, která shrnuje, jak vypadá vodník v lidových vyprávěních, slouží jako východisko, k analýze umělých vyprávění, které lidovou látku zpracovávají. Vychází hlavně ze starších prací, neboť vodník není častým tématem literárněvědných prací. Druhá část na základě teorií narativity vypracovává schéma, jak by bylo možné nakládat z postavou v umělých textech 19. století, a tímto způsobem analyzuje velkou řadu žánrově různorodých textů. Soustřeďuje se na vzhled a charakter a také prostor. K v práci patří k nejlepším analýza zvláštního vodníka – Narcise v textech Boženy Němcové. Poslední část je nevíce směřována k interpretaci. Zde se Lenka Fričová nechává inspirovat Bachelardovou fenomenologií a sémiotikou Julie Kristevy, aby naznačila místo funkce vodního živlu v literatuře. Tato část je samozřejmě nejnáročnější a přes nedostatky, které nutně vyplývají z komplikovanosti tématu, se s teoriemi vyrovnává se ctí. Mohu-li v této části hlavně ocenit sám pokus nelehké téma zpracovat, nemohu pominout některé jiné problémy, které práce má. Otevírají se nové, hlubší literární a filozofické kontexty, které pro budoucí studium jsou jistě velmi nosné a jak doufám Lenka Fričová se k nim ještě vrátí.

Několik výhrad jsem se pokusila uspořádat do několika bodů:

1. Poněkud slabá sekundární literatura k tématu vodník: Právě proto by bylo vhodné provést ještě důslednější pátrání po zdrojích, které by problém popisovaly. Sekundární literatura bakalářské práce je poněkud chudá, orientace alespoň v Erbenovské literatuře by tu jistě nebyla na závadu. Chtěla bych však ještě připomenout jednu soudobou práci, která se dotýká bakalářské práce Lenky Fričové, která by se přece jen měla objevit a to přehledový článek Tomáše Wintra o českých „výtvarných“ vodnicích a jejich původu, nejen jako poznámka pod čarou. Historické zázemí vodnického výtvarného tématu se bezprostředně dotýká zkoumaného předmětu, kterým je také vzhled. Jiným styčným bodem je vztah vodníka a nevědomí, a to je zase částečně téma Lenky Fričové. (Je možné namítnout, že pokud sleduje literární obraz vodníka, byla tato literatura opominuta. Ale vzhledem k opravdu omezené literatuře, je to škoda.)
2. S tím souvisí jiná výhrada: myslím, že by bylo vhodné výrazněji s vymežit předmět zájmu, i tím že se v úvodní části odkáže na související otázky, která se v práci neprobírají, ale studentka o nich ví; jako např. právě vodík a české výtvarné umění, nebo vodník v literatuře 20. století či vodník v české hudbě, vodník z hlediska etnografického, i případně doplnit literaturu.
3. Teoretické naratologické východisko: Pro práci myslím nebylo šťastné zvolit schématické pojetí postavu Bohumila Fořta a Daniely Hodrové. Kromě toho, že se stírají úplně žánrové rozdíly analyzovaných textů, redukuje se obraz vodníka na jakési typy, které nesouvisí s původními celistvými díly. Vodník je vytržen z dalších vazeb a leckdy polyfoničnost jeho obrazu mizí. Vodník postava, která téměř vždy reprezentuje odvrácenou stranu našeho světa nebo individuality, se rozvíjí ve vazbách uvnitř každého jednotlivého textu a takto by měla být analyzována. Není tak snadno redukovatelná, jak se jeví z bakalářské práce. Vodník je zvláštním převráceným obrazem světa, a v tomto momentě by možná bylo vhodné s navrátit k teoriím,

které jsou opatrnější ve vypracování schémat narativních pozic a funkcí a které by reflektovaly v obecnosti jedinečnost.

Tyto námitky však nemají být výhradami fatálními a naopak jsou myšleny do diskuse a pro budoucí uvažování. Práce je totiž velmi kultivovaná a naplňuje představy o bakalářské práci. Byla mi inspirativním čtením. A doporučuji ji k obhajobě a kloním se k hodnocení velmi dobře až výborně.

Libuše Heczková